

BINNENLAND.

(Vervolg.)

Rotterdam, 11 November.

Heden avond heeft dr. K. M. Giltay de reeks zijner natuurkundige lezingen bij het *Batavisch Genootschap der proefonderwijs* te Rotterdam, voor het ingetroden leessaizoen geopend. Hoewel die cursus zal loopen over "het verband tusschen licht en warmte," zoo had hij, gelijk reeds sedert eenige jaren, ook weder voor deze eerste bijeenkomst een vrij onderwerp ter behandeling genomen. Hij had daartoe zijne keuze gevestigd op het stelsel van den Engelschen naturalist Darwin, gelijk dit is blootgelegd in diens werk: *Over het ontstaan der soorten van dieren en planten door middel van natuurkeus, of het bewaard blijven van bevoorregte rassen in den strijd des levens*, — een

hoogst gewichtig en in de laatste dagen veel besproken vraagstuk op physisch gebied. De spreker stelde zich hierbij voor: 1°. eene uiteenzetting van Darwin's theorie; 2°. eene aanwijzing van de daartegen bestaande gronden, en 3°. eene beschouwing dier theorie in verband met eenige denkbeelden van onzen tijd. Wat het eerste punt betreft, zoo viel het reeds dadelijk in het oog dat Darwin's systeem eigenlijk den naam van systeem niet verdient en dat het vooral de eigenschap van consequente doorvoering mist. Zoo b. v. had Darwin, volgens den titel, een denkbeeld moeten geven van de wijze, waarop hij zich voorstelt dat de soorten der organische wezens in het leven zijn gekomen. Doch juist dit doet hij niet. Hij spreekt alleen van hunne transformatien en laat het andere stil rusten. Daarbij ontbreekt vooral eene definitie van zijne benaming "natuurkeus." Het blijkt evenwel genoegzaam, dat hij het opvat in dien zin dat, met het oog op de soorten en de daaruit voortvloeiende verscheidenheden, de natuur de nuttigste verscheidenheden kiest en dat de verscheidenheid door die keus wordt bewaard. De natuur wordt alsoo door hem gepersonifieerd. Hij laat haar onophoudelijk de wereld doorsnuffelen, om te verwerpen wat slecht en te bewaren wat goed is, overal werkende tot volmaking van elk georganiseerd wezen. Zoo voortredenerende blijft hij niet staan bij het wijzigen der soorten en het ontstaan der verscheidenheden, maar hij laat ook de lagere soort in een hooger meer volmaakte overgaan, tot dat hij evenwel bij den mensch blijft staan, dien hij niet voorstelt als onder de werking dier natuurkeus geboren. Wat voorts betreft het 2de punt, de gronden tegen deze theorie, zoo blijkt vooreerst dat hij eene kapitale fout begaat met: geen onderscheid te willen maken tusschen soort en verscheidenheid, ofschoon dat onderscheid toch bewezen wordt door de vruchtbaarheid. Immers vele soorten zijn niet duurzaam vruchtbaar, terwijl verscheidenheden dit wel degelijk zijn, en of bijv. bij twee dieren van dezelfde verscheidenheid de vruchtbaarheid soms ophoudt, komt toch bij paring van zoodanig dier met eene varieteit van dezelfde soort, de vorige kracht der vruchtbaarheid terug. Voorts grondt hij zich op de bevordering van de verscheidenheid bij de diersoorten door menschelijke keuze, maar hij vergeet dat de mensch bij die bevordering juist datgene bewerkt wat de natuur niet zou doen, als zij aan zich zeve was overgelaten. Een belangrijke tegenwerping ten opzichte van Darwin ligt ook het feit dat de overblijfselen van dieren die men bijv. in Egypte gevonden heeft, volmaakt gelijk zijn aan die welke men thans aantreft. Van meer belang nog is het feit dat sommige diersoorten van eene periode als fossielen verscheijnen, zonder dat men de minste overgangsvormen van vroegere kan aantoonen, gelijk bijv. het geval is met eenige vissen uit de krijtperiode. Deze en meer andere bezwaren lost Darwin dan ook niet op, terwijl tevens de sanwetigheid der hoog georganiseerde trilobiten in de onderste silurische lagen even weinig is overeen te brengen met de langzame ontwikkeling der organisatie uit hoogst eenvoudige prototypen. Het ergste evenwel is dat de natuurkeus bij hem in het begin van zijn werk niet zelf bewust is, terwijl hij later haar eene intolligente magt toekent. Deze en alle overige bezwaren tegen zijn theorie zamenvattende, komt de spreker, volgens spr., hierop neer dat Darwin hypothesen stelt, die hij niet kan staven. Na dit bij verdere beschouwing uitvoerig te hebben toegelicht, wees spr. in de derde plaats, op Darwin's theorie in verband met andere denkbeelden van onzen tijd, die hoe ook bestreden, zich steeds trachten baan te maken. Hiermede had spr. vooral op het oog dat sommigen in den mensch slechts een resultaat van moleculaire krachten en in zijne uitingen niets dan een werktuig zien. Spr. meent dit onder anderen te vinden in de onlangs gehouden rede van Moleschot te Turin, maar ook in een geschrift van den hoogleraar Opsomer, waarin deze schrijft dat van alle kanten onze best gegronde voorstellingen in opstand komen "tegen de sanneming der vrijheid van den menschelijken wil." Terwijl de spreker meende hiertegen te moeten opkomen, achtte hij het eene ongerijmdheid zulk eene homogeniteit tusschen onze geestuitingen en de doode stof te zien, gelijk prof. Opsomer, op pag. 53 van dat geschrift, als zijne zinswijze blootlegde. Spreker achtte dit tevens te gevaarlijker, omdat de theorie van Darwin die denkbeelden te hulp komt en de voorstanders daarvan ook omgekeerd zullen bijdragen om het begrip van zelfontwikkeling der georganiseerde wereld ingang te doen vinden. Met het oog hierop eindigde spr. met de opmerking, dat wanneer dergelijke valsche wetenschap tot treurige resultaten leidt op moreel gebied en omgekeerd de morele gezonkenheid haar tracht te bevorderen, er niets geschikter is om dat kwaad te keeren dan de strange methode der natuurkunde, die ons de grenzen onzer kennis en van ons streven aanwijst.